

FI lausuntopyyntö VV

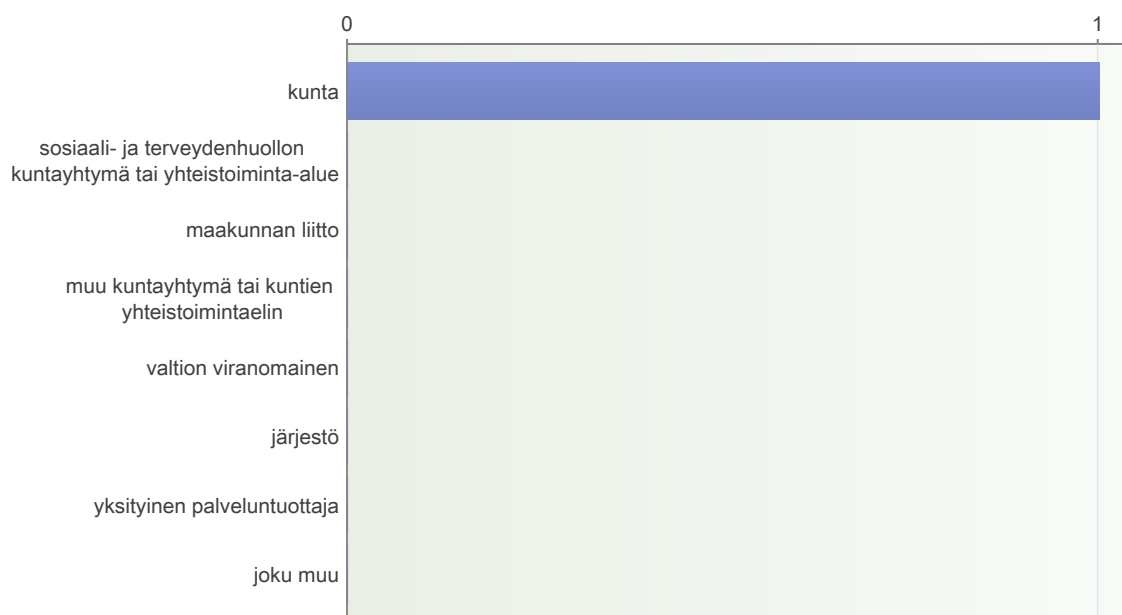
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Hollolan kunta	Virpi Hurri	Päivi Rahkonen	27.3.2017	kunnanhallitus

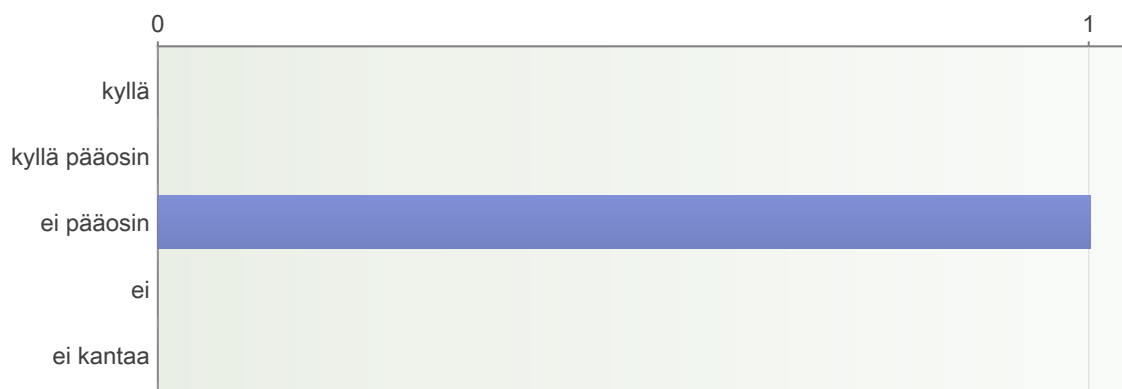
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hollolan kunta pitää sote-uudistusta tarpeellisena ja kannattaa valinnanvapauden hallittua laajentamista. Lakiluonnoksessa esitetty malli kaipaa kuitenkin yksinkertaistamista ja selkeytystä. Hallittu eteneminen edellyttäisi vaiheittaista etenemistä ja pilottikokemuksia, jotta keskeiset muutokseen liittyvät riskit kyetään hallitsemaan.

Kuntien ja alueiden erot valinnanvapauden toteutumisessa ja palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden paranemisesta ovat erilaiset ja riippuvat markkinoista ja markkinoiden kehityksestä.

Ehdotettu tapa toteuttaa perustason ja eräiden erityistason palveluiden valinnanvapaus yhtiöittämisvelvollisuuden ja markkinamekanismien kautta on ristiriidassa sote- ja maakuntauudistukselle alun perin asetettujen tavoitteiden kanssa, jotka koskevat yhdenvertaisuutta, palveluiden integraatiota ja kustannusten hillintää.

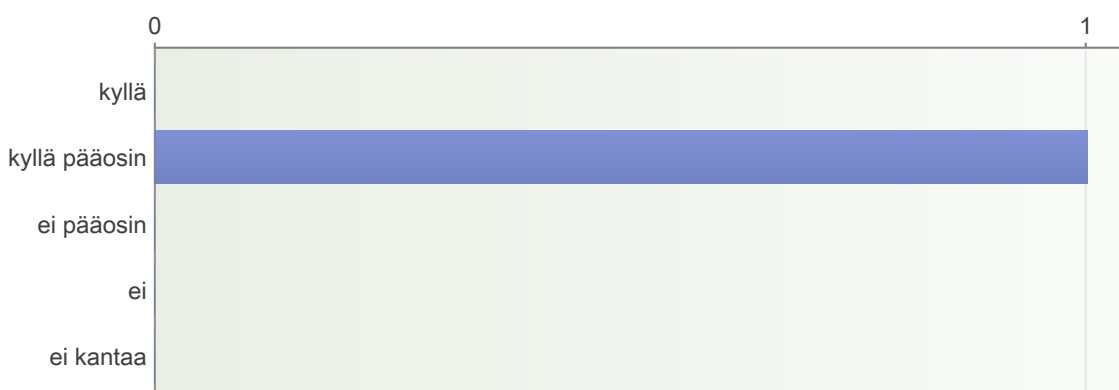
Tavoiteltavia tuloksia eli väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen ja palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden parantamista kaventaa järjestämisvastuun toteutus: päätösvallan kapeus ja ohjausmekanismien heikkous.

Malli rajoittaa palveluiden järjestämisvastuuseen ja itsehallintoon lähtökohtaisesti kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluita kokonaisuutena. Järjestämisvastuun kantaminen ja palvelujen integraatio on erittäin haasteellista, kun perustason palvelut siirtyvät yritysten vastuulle ja markkinaperusteiseen ohjaukseen. Palvelutuotanto pirstoutuu maakuntien tosiasiallisen ohjausvallan ulkopuolelle ja eri palveluihin syntyy asiakkaan näkökulmasta nykyiseen verrattuna uusia rajapintoja.

Lakiluonnoksessa ehdotetusta ohjausjärjestelmästä on käytännössä lähes mahdotonta saada aikaan kokonaisuutta, jonka avulla saavutettaisiin uudistuksen tavoitteet ja pystyttäisiin hallitsemaan malliin sisältyvät rakenteelliset riskit.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Siellä missä markkinat toimivat asiakkaan/potilaan rooli ja vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät laajemmin.

Epäselväksi kuitenkin jää, edistääkö uudistus vaikutusmahdollisuuksia aina tarkoituksenmukaisella, asiakkaalle terveys- ja hyvinvointihyötyä tuottavalla tavalla. Riskinä on, että resurssikysyntä ohjautuu aktiivisiin ryhmiin, mikä ei välttämättä ole sama, kuin todellinen palvelutarve ja terveyserojen kaventamispyrkimys.

Huoli liittyy erityisesti useita sosiaali- ja terveystalvaeluja käyttäviin sekä erityisryhmiin kuten päihde- ja mielenterveys- tai lastensuojelun asiakkaisiin, joiden kyky ohjautua palvelujärjestelmässä ja käyttää maksuseteliä, asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjettia voi olla rajoittunut.

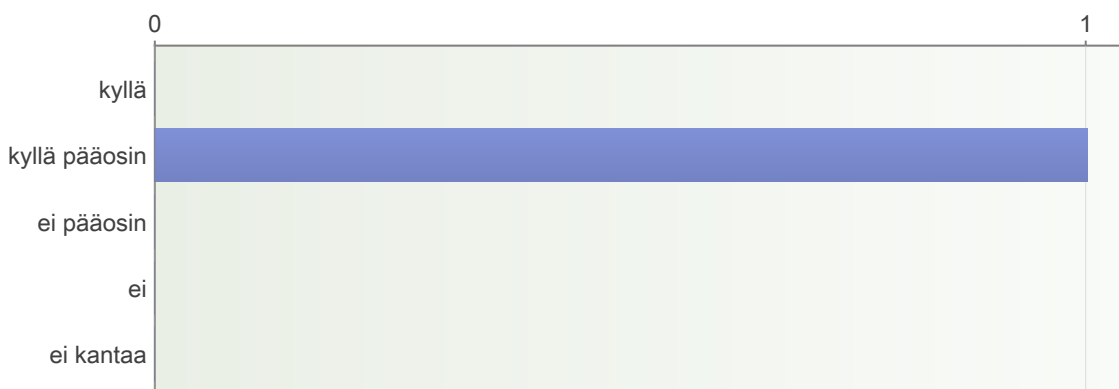
Sote-palvelujen luonteesta johtuen asiakkailla ja potilailla ei aina ole riittävästi tietoa valintansa perusteeksi. Valinnanvapaus voikin johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin.

Lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mitkä palvelut ovat valinnanvapauden piirissä ja mitkä liikelaitoksessa. Liikelaitoksen kielto tuottaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita voi hajottaa asiakkaan palvelukokonaisuuden sen sijaan että parantaisi sitä.

Lakiluonnos lähtee siitä, että asiakas voi vaihtaa palvelutuottajaa ja näin saada äänensä kuuluville. Kaikkialla ei kuitenkaan tule olemaan todellisia vaihtoehtoja mm. pitkistä etäisyyksistä johtuen. Näissä tilanteissa asiakkaan vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

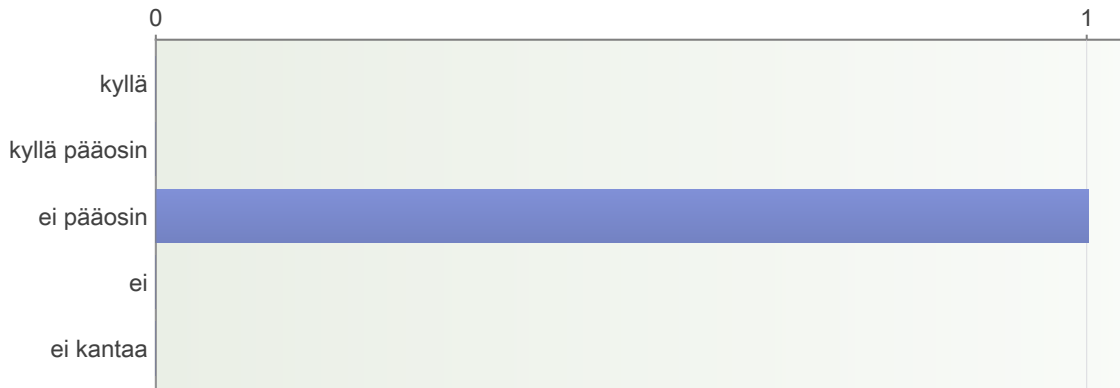
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaiden kyky ja mahdollisuudet arvioida palvelutarvetta ja palveluntuottajia vaihtelevat johtuen informaatioasymmetriasta ja asiakkaiden erilaisesta kyvyistä ja mahdollisuuksista. Uudistus ei anna kaikille asiakkaille riittäviä mahdollisuuksia hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetTUja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen yhteen sovittamien eli integraatio on huomattavan haasteellista esityksen pohjalta. Onnistuakseen se edellyttää, että eri toimijoilla on luontainen pyrkimys (ja tähän liittyvät kannusteet) edistää palvelujen yhteensovittamista. Esityksestä ei käy ilmi, mitä nämä luontaiset kannusteet ovat. Riskinä on, että hajautunut palvelutuottajaverkosto pyrkii osoptimoimaan tulostaan houkuttelemalla kevyen hoidon asiakkaita ja syrjimällä raskaan hoidon asiakkaita.

Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajallisia ja vaativat runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia, sopimusten valvontaa ja tuottajakorvausten erityisehtoja. Lisäksi yksilöiden tarpeet poikkeavat huomattavasti ja palveluketjut edellyttävät kokonaisrätälöintiä. Onnistunut lopputulos johtaa merkittävään suunnitteluun (ilman aitoja välineitä) ja transaktiokustannuksiin.

Olennaista on se, minkälaisiksi korvausmenettelyt ja –perusteet muodostuvat: riittävätkö ne kannustaman tuottajia, ovatko ne sellaisia, että käyttäjäkunta jakautuu tasapuolisesti, kannustavatko ne tuottamaan korkeaa laatua ja estävätkö ne yli/alitarjonnan muodostumista.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Keskeisin syy on se, että malli rajoittaa maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena.

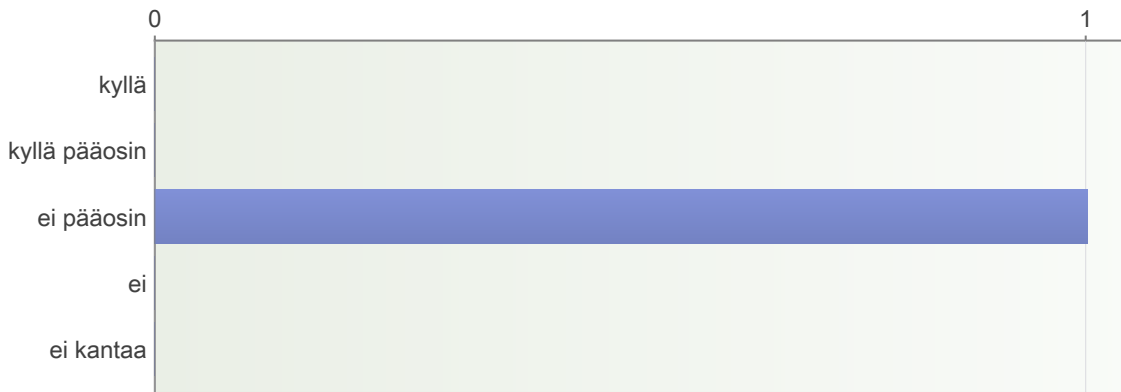
Tavoitteeksi esitettyjä säästöjä/kuluhillintää on erittäin vaikea saavuttaa, mikäli:

- palvelutuotannossa ei kiinnitetä vahvaa huomiota palvelutuotannon prosesseihin ja palvelujen kohdentamiseen
- maakunnalla ei ole oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata kokonaisuutta
- Mikäli tietosuojalainsäädäntö ei mahdollista todellista asiakasohjausta
- Vaikuttavuuden eli panos-tuotossuhteen arviointia ei lainsäädännöllisesti mahdollisteta

Tilaaminen vaatii vahvaa substanssi- ja liikelaitososaamista, mikä tulee johtamaan laajoihin tilaajaorganisaatioihin maakuntahallinnoissa ja luomaan merkittäviä transaktiokustannuksia. Kilpailu osajista tulee nostamaan palkkoja, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen saattaa jäädä paitsioon vähäisten kannusteiden vuoksi ja lisäksi julkisesti kustannettavien palveluiden piiriin tulee uusia asiakkaita (suun terveydenhuolto, vammais-, vanhus- päihdepalvelut).

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Keskeisin demokratiaongelma liittyy maakuntahallinnon rahoitukseen; mikäli valtio rahoittaa ja tätä kautta ohjaa vahvasti toimintaa, demokratia uhkaa jäädä näennäiseksi, vaikka maakuntavaltuusto valitaan vaaleilla. Maakuntahallinnolla tulisi olla verotusoikeus. Maakuntavaltuustolle tulisi mahdollistaa erilaiset kokeilut, jotta paikalliset tarpeet voidaan ottaa paremmin huomioon.

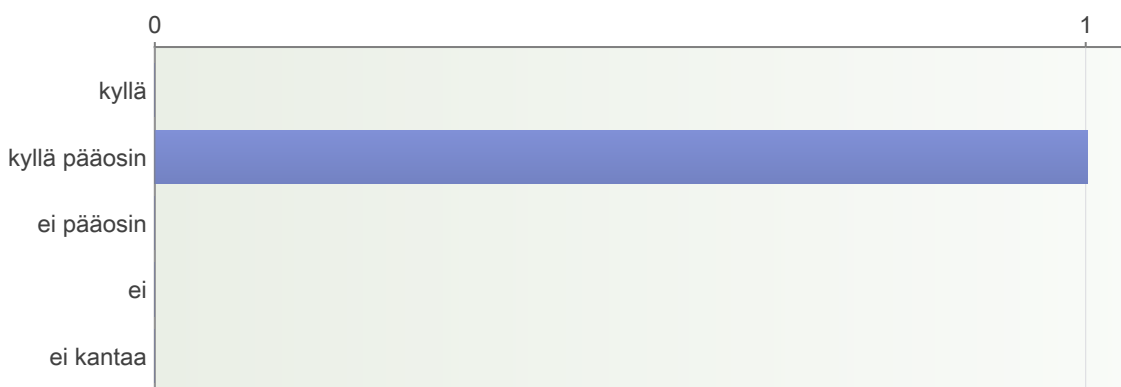
Laissa olevat säännökset palvelujen järjestämistavoista kaventavat merkittävästi maakunnan mahdollisuuksia käyttää itsehallinnollista päätösvaltaa eivätkä anna järjestäjälle tarvittavaa liikkumavaraa palvelujen toteuttamiseen.

Lakiesityksessä tulisi vahvistaa maakuntien itsehallintoa mm.

- poistamalla merkittävä osa lakiluonnokseen sisältyvistä 14 asetuksenantovaltuudesta
- lisäämällä paikalliset olosuhteet huomioon ottavaa, paikallista harkintaa ja joustavuutta
- poistamalla tai keventämällä velvollisuutta ottaa käyttöön esitettyjä valinnanvapauden järjestämistapoja esitettyssä aikataulussa
- poistamalla asiakassetelin 15 %:n minimivaatimus
- poistamalla tai vähentämällä asetuksenantovaltuuksia

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

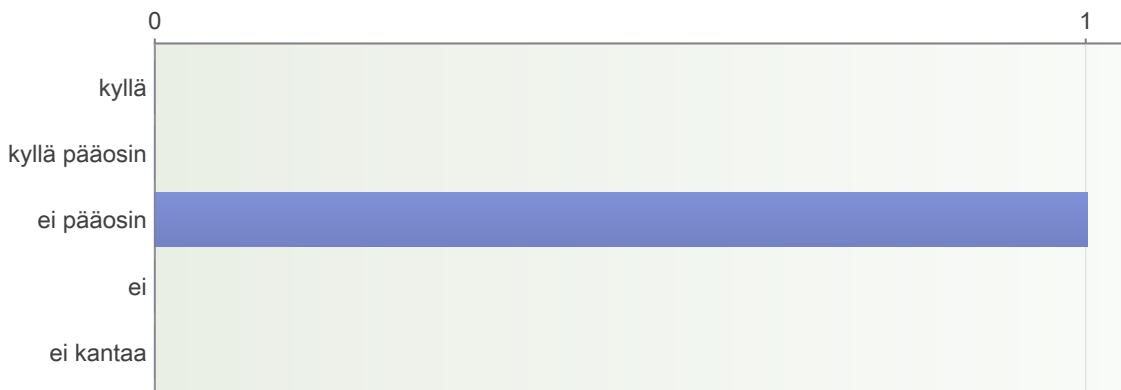
Vastaajien määrä: 1

- Monituottajamalli ja kilpailu parhaimmillaan lisää innovaatioita.

Uudistus edistää ja antaa mahdollisuuksia toimintatapojen uudistamiselle ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönotolle, mutta olennainen kysymys liittyy siihen, kykeneekö julkinen toimija hyötymään näistä innovaatioista siten, että kokonaiskustannukset alenevat tai kuluhillintä toteutuu.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

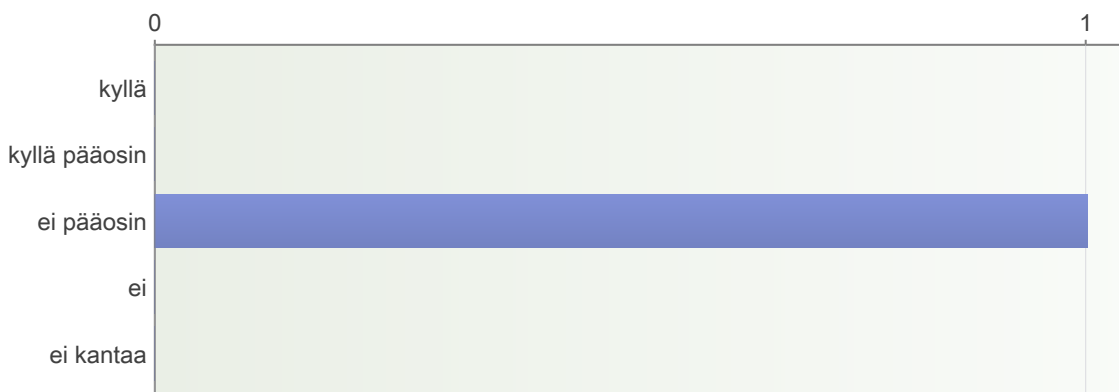
Vastaajien määrä: 1

- Laajennettuun perustasoon esitetään kuuluviksi asiakkaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti tarvitsemat sosiaalihuoltolain 14 § 1 momentin mukaiset palvelut. Epäselvää on, olisiko sote-keskuksen annettava lyhytaikaisia palveluja asiakkaalle myös maakunnan liikelaitoksen tekemän palveluntarpeen arvioinnin perusteella. Palvelujen erottaminen ko. tavalla lyhytaikaisiin ja tilapäisiin ja toisaalta pidempiaikaisiin on epätarkoituksenmukaista ja voi johtaa päällekkäisiin palvelurakenteisiin ja hidastaa oikeanlaista avun saamista.

SOTE-keskuksessa toteutettavan ohjauksen ja neuvonnan suhde palvelutarpeen arviointiin on ongelmallinen. Maakunnan palvelulaitoksen ja sote-keskuksen työnjako ja rajapinta 13§ 1c määritelmä kääntää nykyisen järjestelmän pääläelleen. Määritelmä siirtäisi merkittävästi potilaita palvelulaitoksen vastuulle ja aiheuttaisi jatkuvan määrittelykiistan siitä, mitkä taudit ovat yleisiä ja tavanomaisia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

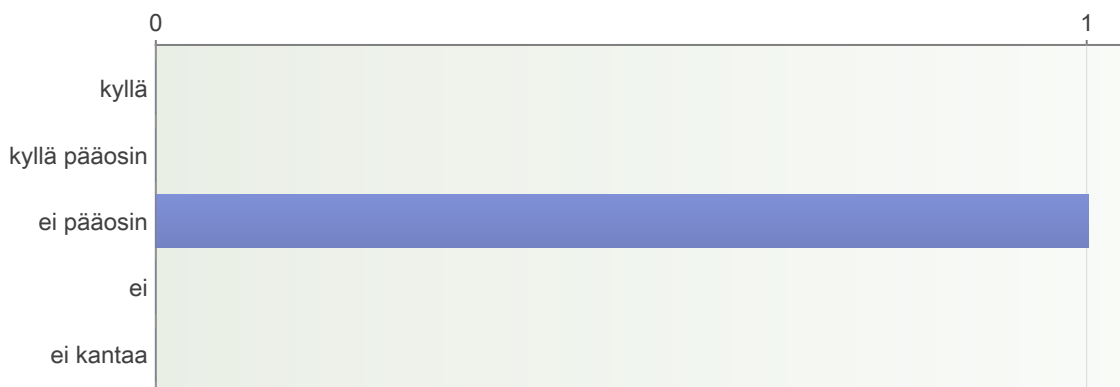
Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmässä maakunta ei voi kantaa järjestämisvastuutaan: maakunnalla ei ole suoria ohjaus- eikä vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalvelun tuottajaan. Maakunta voi lakiesityksen 31§:n mukaan asettaa palvelun laatuun, saatavuuteen ja palvelujen yhteen sovittamiseen liittyviä ehtoja suoran valinnan palvelun tuottajille, mutta ei maksusetelipalvelun tuottajille.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

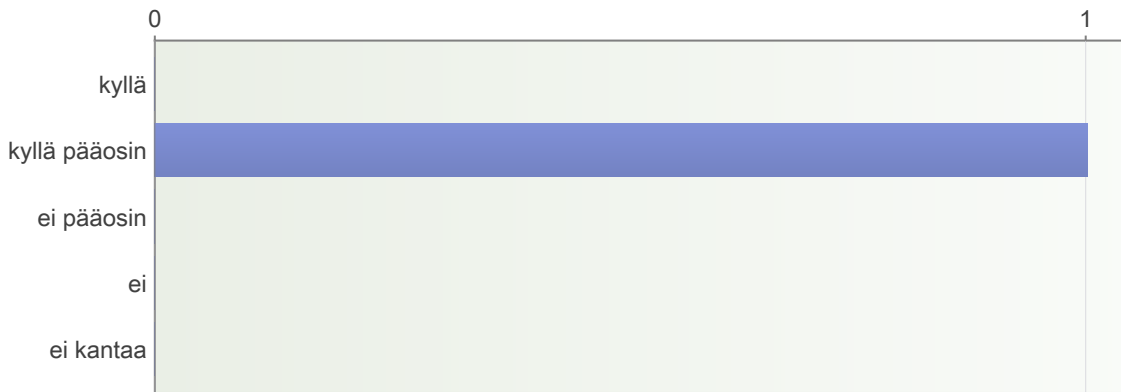
- Kun maksusetelin antamiseen liittyy velvoite myös tilanteissa, missä palvelulaitoksella olisi resurssit (henkilöstöä ja palveluaikoja), on riskinä rakennetun, julkisen palvelujärjestelmän vajaakäyttö, mikä on omiaan luomaan turhia kustannuksia ja tehottomuutta.

Velvollisuus maksusetelien antamiseen saattaa vaikuttaa tuottajien halukkuuteen perustaa sote-keskuksia. Maksuseteli lisää suoran valinnan palvelun tuottajan riskiä ja sitä kautta korottaa hintaa, jolla palveluja ollaan valmiita tuottamaan.

Lakiesityksen mukaan sote-keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Kokonaisvastuun hajautuminen liikelaitoksen, maakunnan, suoran valinnan palvelun ja maksusetelipalvelun tuottajan välillä voi aiheuttaa viivästyksiä ja heikentää palvelujen integraatiota.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

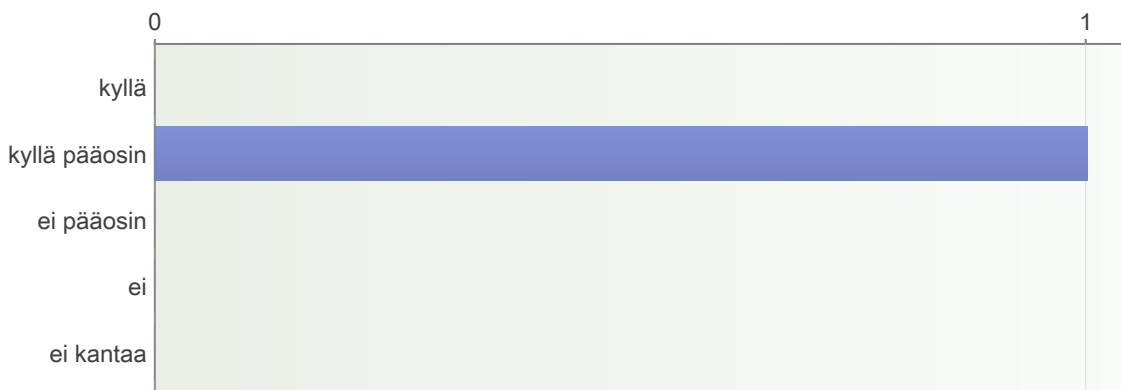
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on mahdollisuus vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen maksusetelijärjestelmässä, jos hänellä on riittävästi tietoa sairaudestaan tai muusta palvelun tarpeestaan, kykyä arvioida eri vaihtoehtoja maksusetelin käyttämisessä, riittävästi puolueetonta tietoa tarjolla olevista palveluista ja niiden laadusta sekä kyky tehdä tietoon perustuvia valintoja. Myös palvelun tarjonta ja sijainti vaikuttaa todelliseen mahdollisuuteen valita tuottaja.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

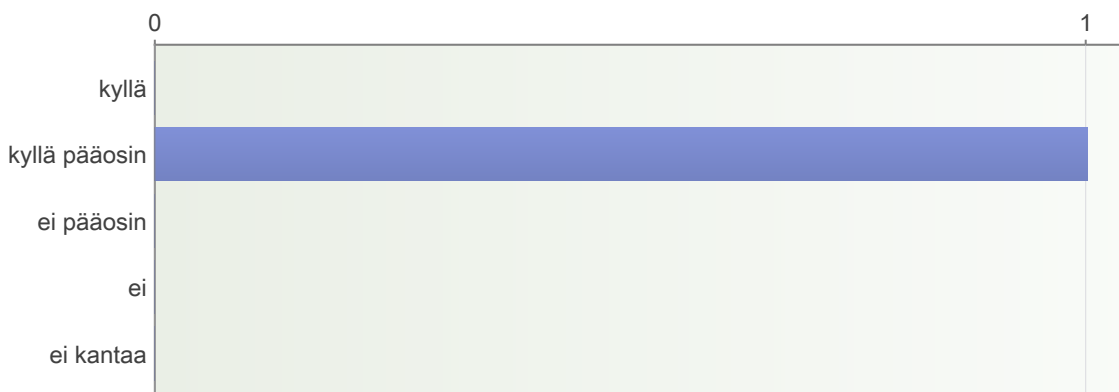
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on riittävä valinnan mahdollisuus, mutta se ei kaikin osin ole tarkoituksenmukaista. Valintaoikeutta voi olla tarpeen rajata jossain tilanteissa, esimerkiksi silloin, kun lastensuojelun tai 7 päihde- ja mielenterveyspalvelujen saaminen viivästyy asiakkaan itsensä tai hänen läheistensä tekemien valintojen seurauksena.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

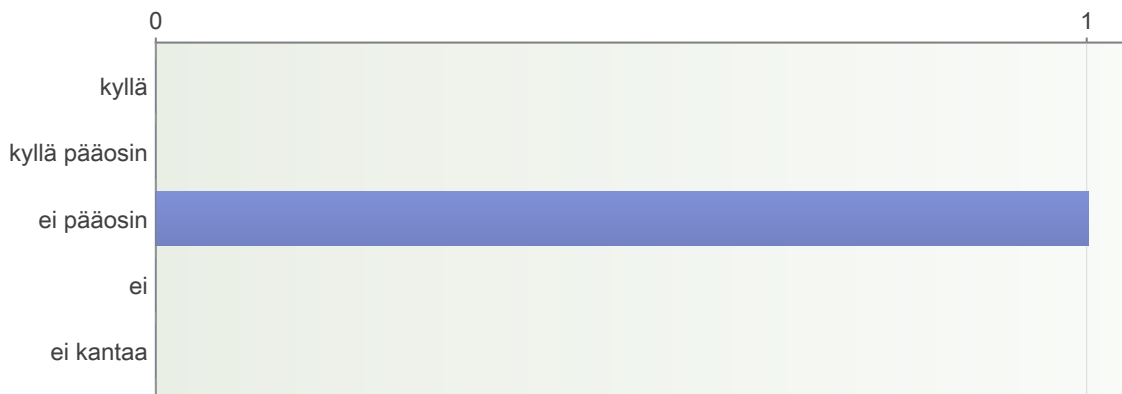
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli lisäisi asiakkaiden valinnanvapautta oleellisesti. Asiakkaan oikeuksien näkökulmasta jää kuitenkin epäselväksi, miten asiakassetelillä hankittavat palvelut määritellään eli kuinka varmistetaan se, että asiakas tietää, millaista palvelua hän on oikeutettu saamaan. Maakunnalla pitäisi olla mahdollisuus asettaa hyväksymiskriteerit asiakassetelipalvelun tuottajalle.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

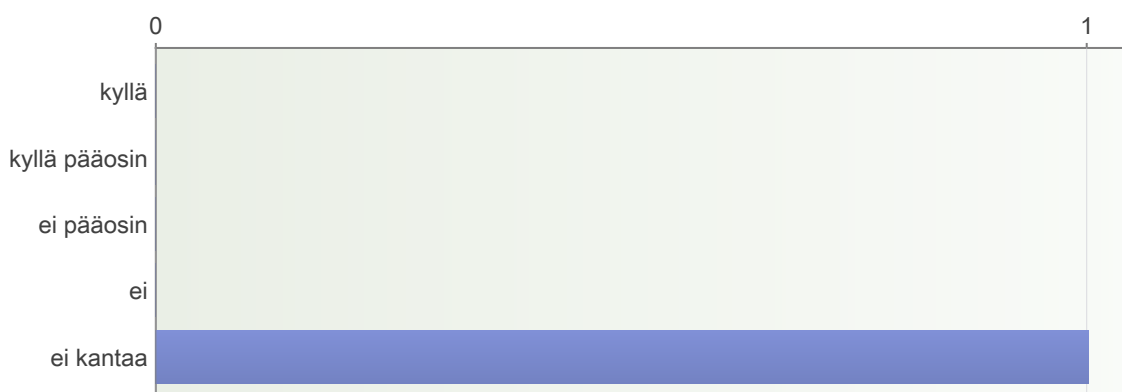
Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelituottajien ohjaaminen on vaikeaa. Lakiluonnoksessa jää epäselväksi maakunnan liikelaitoksen, maakunnan, sote-keskusten sekä erilaisin ostopalvelusopimuksin ja setelijärjestelyin toimivien palveluntuottajien tosiasialliset hankinta- ja alihankintasuhteet ja maakunnan tosiasialliset ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet.

Asiakassetelijärjestelmä johtaa sairaalatoimintojen ja joidenkin muidenkin erityistason palvelujen yhtiöittämiseen. Tämä on ongelmallista koko uudistuksen tavoitteiden kannalta. Säästötavoitteen kannalta ongelmia aiheutuu siitä, että perustettavien yhtiöiden oikeus käyttää maakunnan liikelaitoksen tukipalveluja, esimerkiksi kuvantamis- ja laboratoriopalveluja, on hankintalakiin tehdyt muutokset huomioiden ongelmallista.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

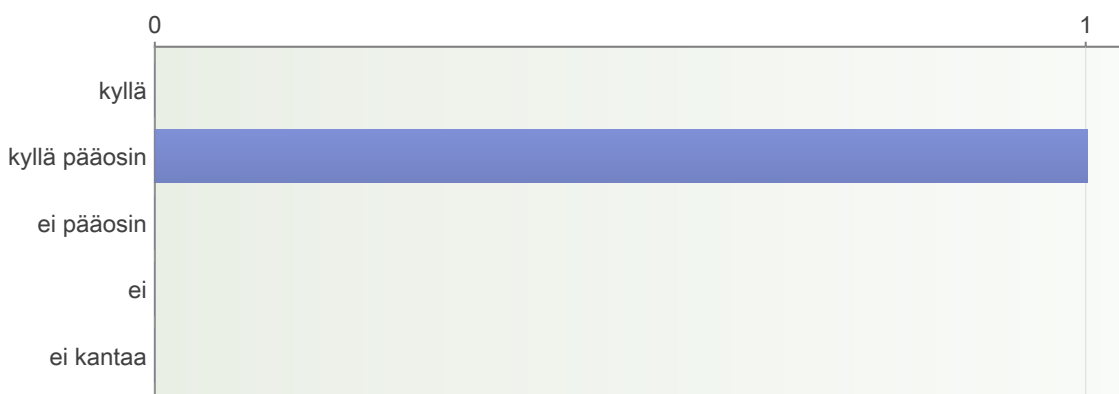
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valinnanvapaus on ensisijaisesti yhteydessä markkinatilanteeseen ja palvelutuottajien määrään ja sijoittumiseen. Lainsäädäntö ei siten voi turvata asiakkaan valinnanvapauden toteutumista tasa-arvoisesti eri puolilla maata.

Toteutusmallin monimutkaisuus estää asian arvioinnin tässä vaiheessa.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

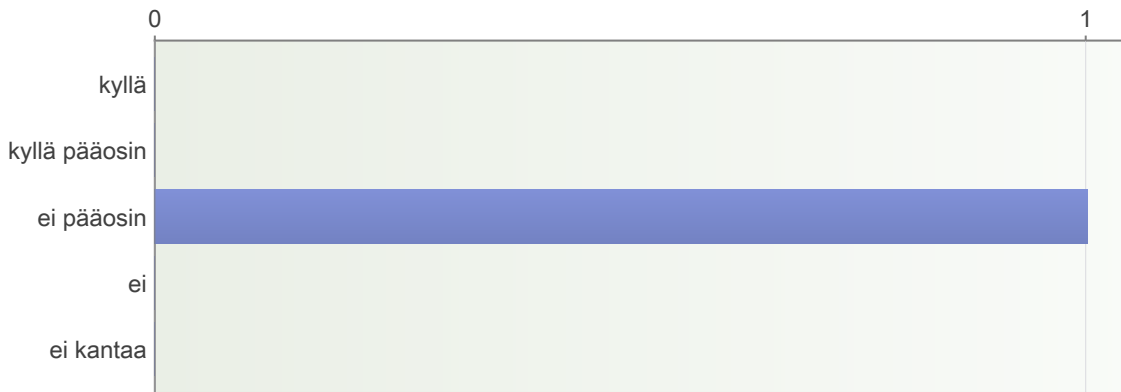
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti antaa asiakkaalle hyvin laajat mahdollisuudet tarvitsemiensa palvelujen toteuttamiseen. Sen soveltamisala ja velvoittavuus on laaja ja käyttöönotto nopea. Tämä luo suuret riskit asiakkaiden palvelujen jatkuvuudelle ja toisaalta kustannusten nopeaan kasvuun. Käyttöönotto tulisi toteuttaa kokeilujen kautta, jotta riskejä voidaan ennakoida.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Johtuen asiakkaan informaatioasymmetriasta ja yksilöiden erilaisesta tieto- ja arviointikyvystä, tarvitaan myös tukea valintojen osalta.

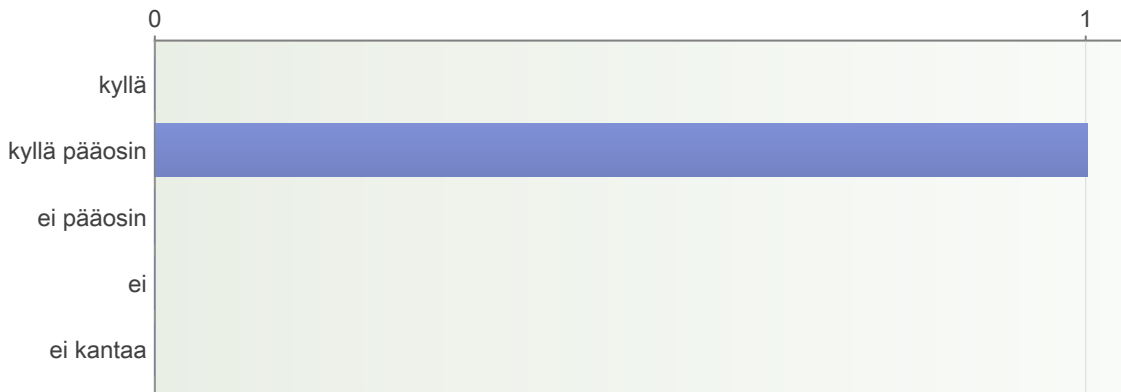
Esitykseen tuetusta päätöksenteosta ei sisälly minkäänlaista vaikutusten arviointia. Jatkovalmistelu edellyttää kustannusvaikutusten realistista arviointia. Kun tehtävään nimettävä henkilö ei voisi olla palvelus- ja toimeksiantosuhteessa palvelun järjestäjään eikä tuottajaan, tukea tarjoavan henkilöiden saatavuus voi osoittautua ongelmalliseksi.

Perusteluissa esitetty arvio siitä, että tuettu päätöksenteko voitaisiin toteuttaa vapaaehtoisvoimin ja maakuntien välisenä ns. vaihtotyönä, on epärealistinen. Kyseessä on ammatillista osaamista edellyttävä tehtävä, josta muodostuu väistämättä kustannuksia.

Päätöksenteossa tukeminen on tarkoitus ulottaa tilanteisiin, joissa asiakkaalla tai potilaalla on vaikeuksia ymmärtää käytettävissä olevia toiminta- ja päätösvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Esityksessä ei ole millään tavoin arvioitu henkilömäärää, jota tuettu päätöksenteko voisi koskea. Ainakin uuden valinnanvapauslainsäädännön voimaan tullessa tuen tarpeen voi arvioida olevan suurta.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyt aiheuttavat maakunnalle runsaasti hallinnollista työtä ja edellyttävät uudenlaista sopimusoikeudellista osaamista ja sitovat runsaasti asiantuntijaresursseja. Edellyttää toiminnassa olevia tietojärjestelmiä, mittareita ja laaturekistereitä, joiden toteutumisen ajankohdasta ei ole tietoa. Lisäksi tilaaja-tuottajamalli luo merkittävän määrän kaksinkertaista hallintoa (substanssiasiantuntijuus oltava molemmilla osapuolilla).

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

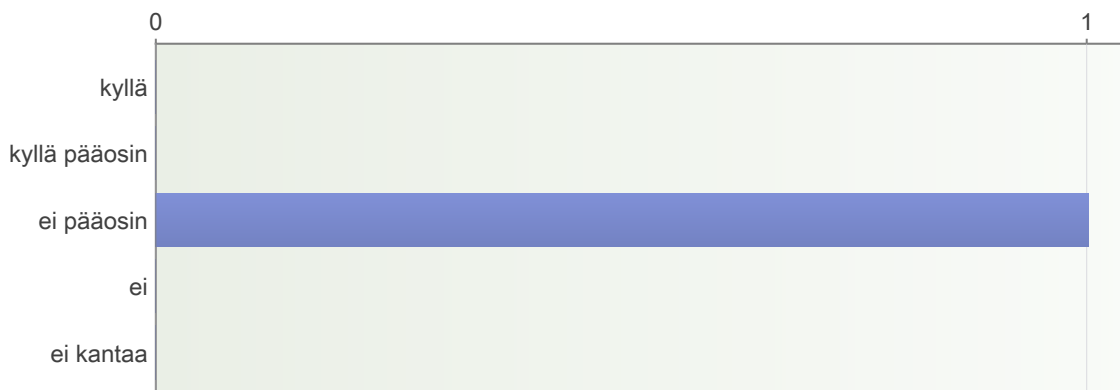
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat eivät tee sopimusta suoran valinnan tuottajan eivätkä maakunnan kanssa. Tämän vuoksi niiden ohjaaminen on huomattavan vaikeaa. Lainsäädännössä tulisi olla mekanismi, jolla maakunta tai suoran valinnan tuottaja voisi puuttua henkilökohtaisen budjetin tai maksusetelipalvelun tuottajan toimintaan suoraan, jos se havaitsee toiminnassa laadullisia tai muita puutteita.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yhtiöittämisvelvoite (maakunnan liikelaitos ei voi itse tuottaa suoran valinnan palveluja) pakottaa eriyttämään sote-kuntayhtymästä suoran valinnan palvelut. Tämä johtaa monessa maakunnassa rakennetun sote-integraation purkamiseen ja on ristiriidassa lain integraatiotavoitteen kanssa.

Maakunnan mahdollisuus asettaa tuottajille asukkaiden palvelun tarpeesta johtuvia ehtoja ja tarvittaessa muuttaa niitä, on kannatettava. Palveluntuottajille annettavat velvoitteet raportoida tietoja, joiden perusteella asiakkaat voivat käyttää valinnanvapauttaan ja tehdä valintoja, ovat tarpeellisia.

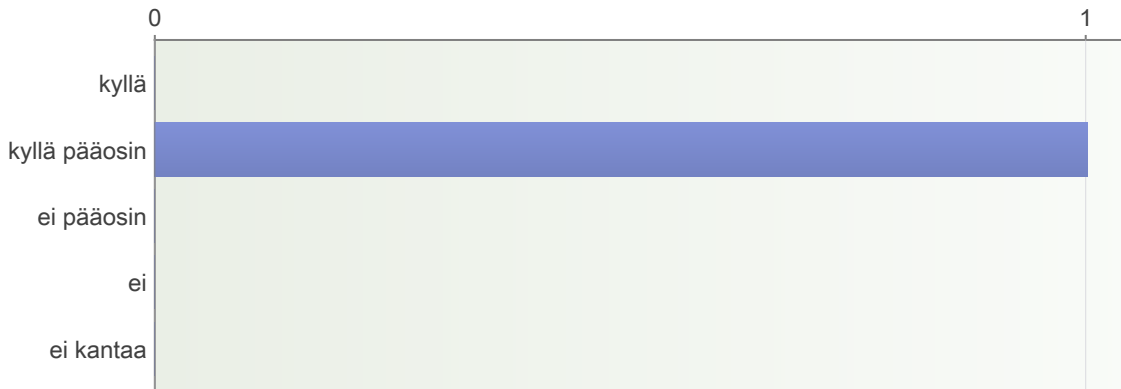
Palvelun tuottajan velvoitteet voivat luoda kynnyksen palvelutuottajaksi ilmoittautumiselle, varsinkin pienten tuottajien osalta. Tuottajien velvoitteet karsivat jo toimivia yrityksiä ja nostavat pienten yritysten kynnyksestä markkinoille tulon. Kyse on erityisesti tietojärjestelmiin liittyvistä vaatimuksista sekä raportointivelvoitteista

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteä tarveperusteinen maksu tuottajalle on periaatteessa hyvä määräytymisperuste, mutta tarvekertoimien puutteellisuus ja määrittely voi johtaa osaoptimointiin ja kannustaa kalliiden potilaiden ohjaukseen liikelaitokseen.

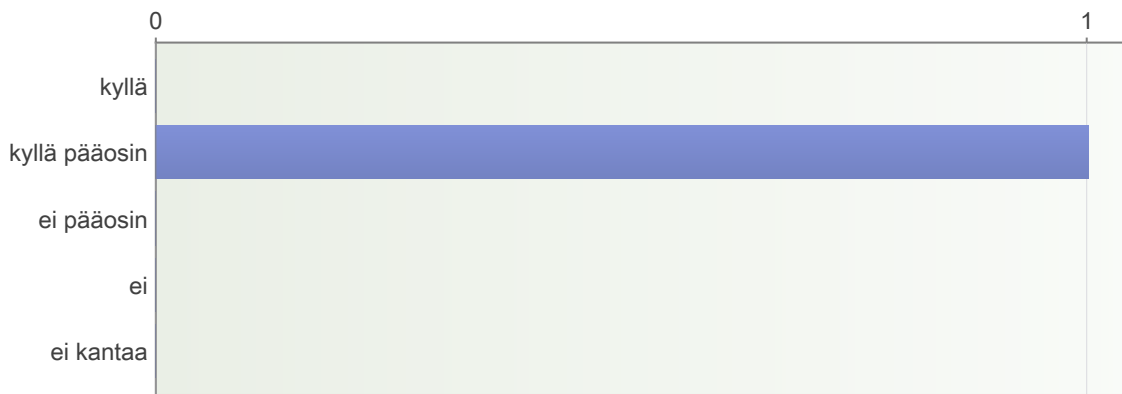
Määräytymisperuste voi myös kannustaa kohdennettuun asiakashankintaan. Suun terveydenhuollossa kapitaatiokertoimet eivät ole toimivia.

On myönteistä, että maakunnille ehdotetaan jätettäväksi harkinnanvaltaa kapitaatorahoituksen tason määrittelyssä ja osin myös oikeus poiketa kansallisista kertoimista. 4/5 kiinteän osan sitominen ehdottomaksi kiinteän korvauksen minimitasoksi ei ole tarkoituksenmukaista.

Lisäksi on huomattava, että nykyisen valtionosuusjärjestelmän tarvekertoimet on laadittu koko sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten vakiointia varten. Ne eivät siten ole välttämättä toimivia perustason sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kustannuskorvausten kertoimiksi

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

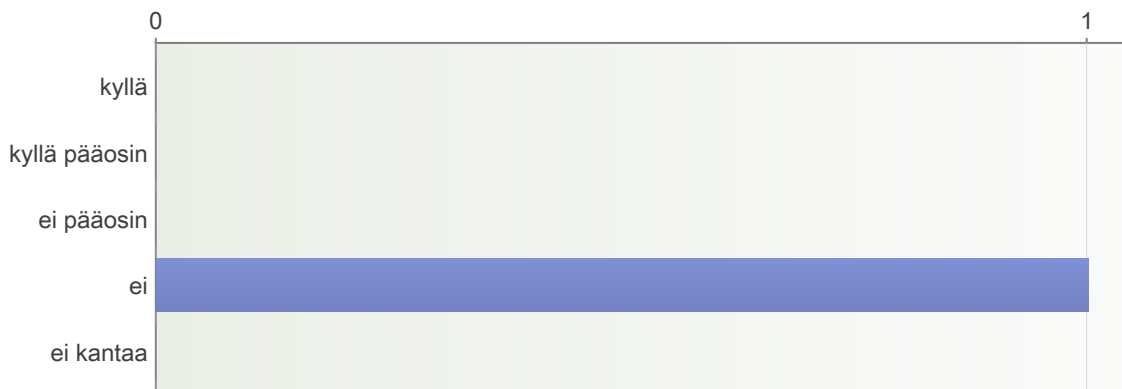
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan 56 § mukainen mahdollisuus sopia muista korvauksista palvelun tuottajan kanssa on kannatettavaa ja sen avulla on mahdollisuus lisätä asukkaiden alueellista yhdenvertaisuutta sekä kaventaa alueellisia hyvinvointi- ja terveyseroja

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauteen liittyy merkittäviä kustannuksia lisääviä riskejä, mistä syystä valinnanvapauden toimeenpanolle on varattava esitettyä pidempi siirtymäaika. Eteneminen kokeilujen kautta vähentäisi riskejä.

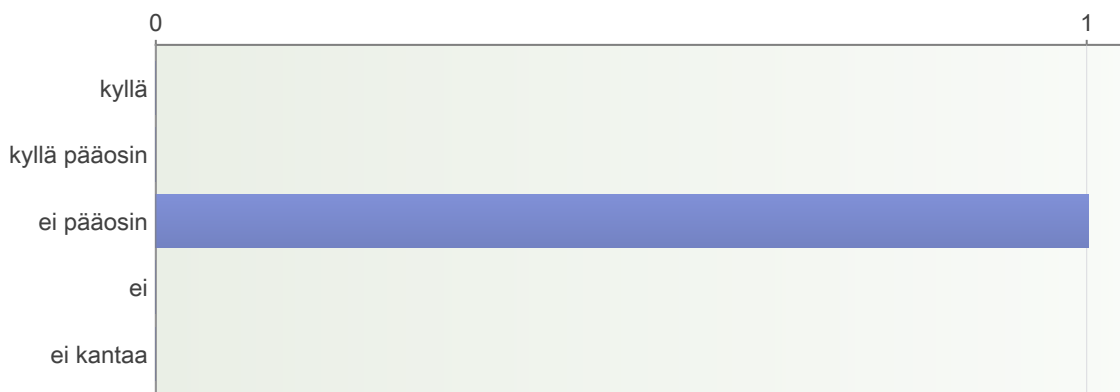
Lakiluonnoksessa säädetään 1. ja 2. vaiheessa tapahtuvasta vaiheistuksesta, mutta tosiasiallisesti lain voimaantulossa ei ole lainkaan vaiheistusta. Lain siirtymäsäännökset ja niiden perustelut ovat ristiriitaisia.

Kunta yhtyy Suomen Kuntaliiton näkemykseen siitä, että valinnanvapauden hallittu toteuttaminen ja sen edellyttämä tuotannon yhtiöittäminen tulisi toteuttaa perustasoon kuuluvissa sosiaali- ja terveydenhuollon suoran valinnan palveluissa ja suunhoidon perustason palveluissa aikaisintaan 1.1.2021 alkaen ja laajennettuun perustasoon kuuluvissa palveluissa 1.1.2023.

Pidempää siirtymäaikataulua puoltaa erityisesti tarvittavien tietojärjestelmämuutosten suunnittelu ja tietojärjestelmämuutosten hallittu toimeenpano, mikä edellyttää selkeää vastuunjakoja sekä riittävää aikataulua. Laajojen tietojärjestelmämuutokset toimeenpano ja käyttöönotot edellyttävät kokemusten perusteella n. 3-5 vuoden siirtymäaikaa. Pidempää siirtymäaikataulua puoltaa myös laaja-alainen valmistelu, mikä liittyy sopimusperusteisiin, hyväksymiskriteereihin, hinnoitteluperusteisiin, asiakaseteleihin sekä henkilökohtaiseen budjetointiin liittyviin kriteereihin. Valmistelun laajuuteen liittyen esitetty aikataulu on liian kireä eikä mahdollista hallittua siirtymistä.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

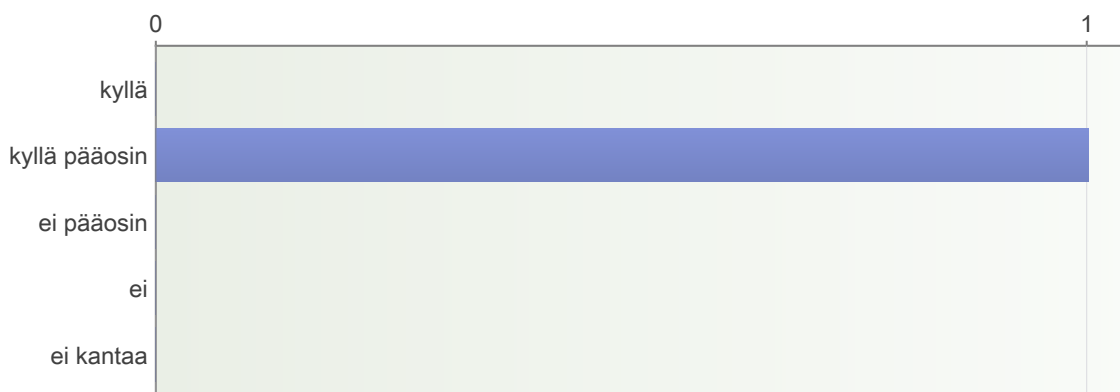
Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen tavoitteiden ja palvelutuotannon reaali maailman välisen yhteyden heikkous lisää muutosvastarintaa ja ruokkiin polarisoitumista. Kehitys tulisi katkaista vahvistamalla reaali maailman yhteyttä mm. antamalla paikallisille kokeiluille tilaa.

Valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia käyttää järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan. Lukuun 9 sisältyvät asetuksenantovaltuudet ovat epätarkoituksenmukaisia ja maakuntien itsehallinnon ja järjestämisvastuun vastaisia. Myöhemmin säädettävillä asetuksilla voitaisiin määrätä yksityiskohtia myöten kaikista suoran valinnan palvelun tuottajille maksettavista korvauksista ja tehdä myös yksittäisiä maakuntia koskevia päätöksiä korvausperusteista.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

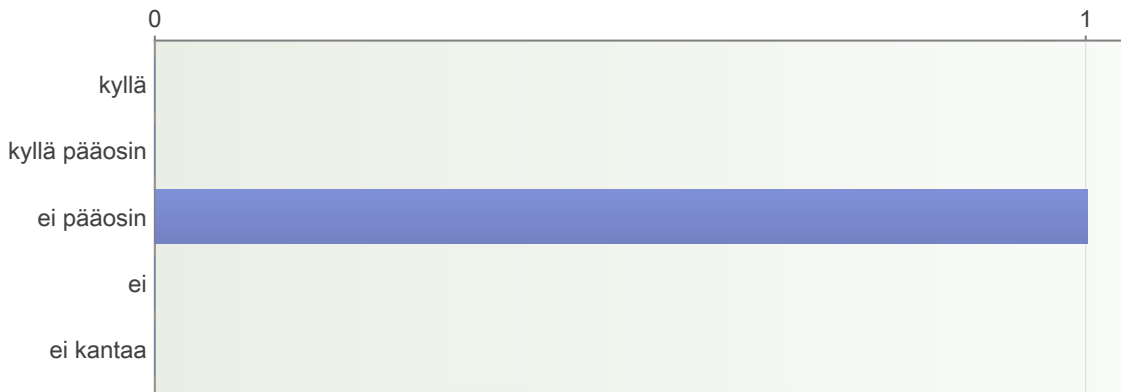
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laki avaa aivan ennen näkemättömällä tavalla markkinoita: tällä hetkellä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon lopputuotepalvelujen ostot ovat noin 2,8 miljardia vuodessa, lakiesityksen mukaan valinnanvapausmarkkinat olisivat noin 8 miljardia euroa vuodessa.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluntuottajille asetettavista ehdoista ja tuottajakorvauksista riippuu, miten markkinat lopulta muotoutuvat. Todennäköinen riski on, että terveydenhuollon markkinat eriytyvät ja keskittyvät vahoille toimijoille.

Pienyrityksillä on monia kynnyksiä markkinoille tuloon liittyen kuten mm. tietojärjestelmävaatimukset ja raportointivelvoitteet, mitkä ovat omiaan lisäämään riskejä.

Asiakasetelijärjestelmä ja henkilökohtainen budjetti luo pienille toimijoille parhaiten edellytyksiä.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

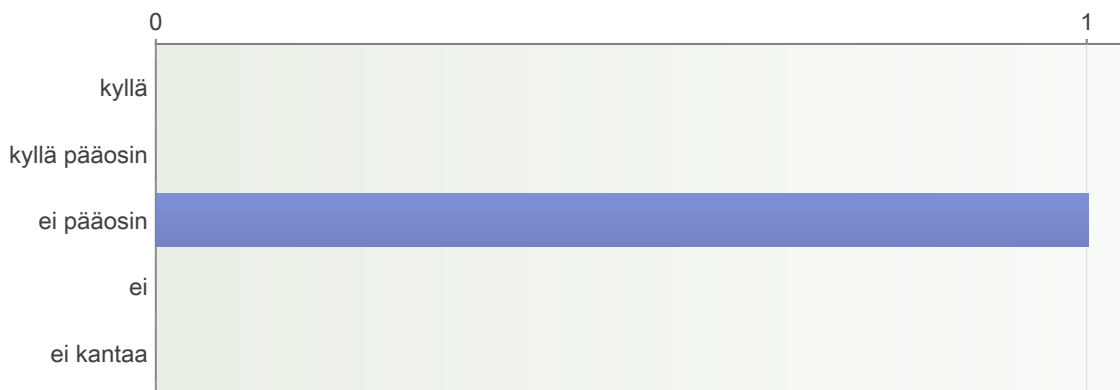
- Parhaimmillaan valinnanvapaus ja sen myötä lisääntyvä kilpailu asiakkaista parantaa palvelun laatua.

Mikäli valinnan perusteeksi ei ole riittävää laatu-tietoa, voi kysyntä kohdistua epätarkoituksenmukaisella tavalla ja toisaalta valinnanvapaus sinällään voi lisätä kysyntää.

Palvelutuotannon lisäys ei sinällään kavenna kansalaisten terveyseroja tai lisää palvelun vaikuttavuutta; olennaista on vaikuttavuuden lisäämisen kohdentaminen ja ohjaus sekä siihen liittyvien kannustavien rahoitusrakenteiden toteuttaminen. Näitä ei vielä ole luotu ja niihin ei tässä vaiheessa ole olemassa kehitettyjä malleja, mikä edelleen lisää onnistumisen riskejä

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

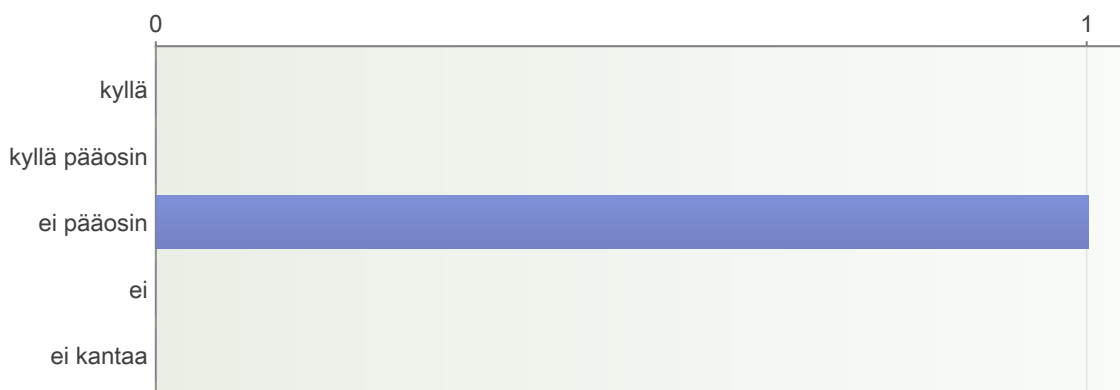
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuollon muuttuminen suoran valinnan palveluksi parantaa palvelujen saatavuutta, mikä on asiakkaan kannalta hyvä asia. Maantieteellinen keskittyminen on todennäköistä, samoin kustannusten kasvu, mikä puolestaan voi johtaa palvelujen säästötarpeeseen toisaalla resurssien ollessa rajalliset.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus kokonaisuutena on valtava muutos olemassa olevaan järjestelmään. Monikerrokselliset ja nopeasti toteutettava uudistus on niin haasteellinen kokonaisuus, että sen kerralla toteuttaminen vaatisi huomattavasti laajempaa ennakoarviointia riskien välttämiseksi. Riskejä olisi mahdollista välttää myös jaksottamalla uudistuksen toteutusta tai toteuttamalla muutosta ensin kokeilualueella. Myös kustannusten ennakointi ja arviointi on puutteellista. Valmistelun keskeneräisyys ja loppuvaiheessa tehdyt muutokset vaikuttavat kuitenkin niin, että vaikutusarvioinnissa on puutteita. Toisaalta vaikutusten arviointiin liittyy vakavia puutteita, koska moni asia on riippuvainen tulevien maakuntien linjauksista ja ratkaisuista.

Hollolan kunta yhtyy hallituksen esitysluonnokseen sisältyvien vaikutusarvioiden kriittisyyteen siitä, että esitetyllä valinnan-vapausmallilla olisi mahdollista saavuttaa sote -uudistukselle asetetut integraatio-, talous- ja yhdenvertaisuustavoitteet.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien historiallinen rooli muuttuu peruuttamattomalla tavalla. Kunta muuttuu kuntalaisten edunvalvojaksi suhteessa maakuntaan ja sotepalvelutuotantoon. Hallinto ja toimintatavat tulevat muuttumaan historiallisella tavalla ja julkisperusteinen palvelutuotanto siirtymään merkittävin osin yksityistuotantopainotteiseksi.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on yleisesti kannatettava pyrkimys; se lisää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja onnistuessaan tehostaa toimintaa ja parantaa palvelujen laatua.

Eryteisesti sote-integraation ja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraation oheneminen yhtiöittämisen myötä heikentää moniongelmaisten asiakkaiden palveluita. Jos kansalaisten yhdenvertaisuus toisaalla vähenee, se toisaalla lisääntyy, kun valinnan mahdollisuudet ovat asuinpaikasta riippuen erilaiset.

Uudistuksen mittaluokka huomioon ottaen esitetty aikataulu ja siirtymäajan lyhyys aiheuttaa merkittäviä riskejä niin kustannusten kasvu kuin palvelujen toimivuuden näkökulmasta. Keskeisin vaatimus on, että muutoksen siirtymäaika asetetaan realistiseksi siten, että riskit voidaan hallita. Monin osin olisi tärkeää toteuttaa kokeiluja, jotta aitoa tietoa muutoksesta vaikutuksista saadaan ja muutosta kyetään ennakoimaan hallittavan muutoksen toteuttamiseksi.

Kustannuksien kasvuun liittyy kiinteästi sen ratkaiseminen, miten luodaan hajautuneelle tuotantojärjestelmälle sellaisen luontaiset kannusteet erityisesti integraation osalta, että osiooptimoinnin tehottomuus voidaan estää ja kokonaisvaikuttavuutta voidaan lisätä. Palveluintegraation onnistuminen riippuu monesta eri tekijästä. Mitä hajautuneemmasta rakenteesta on kysymys, sitä vaikeampaa on löytää yhteisiä menestystekijöitä integraatoratkaisuissa ja sitä tärkeämpää on hallittu, ennakoiva (kokeilujen kautta) eteneminen.

Keskeinen viesti on, että maakunnilla tulee olla riittävät mahdollisuudet modifioida valinnanvapausmallia alueellisista erityispiirteistä johtuen. Maakuntien itsehallintoa tulee kunnioittaa ja maakuntien päätösvaltaa lisätä.

Ehdotettu tapa toteuttaa perustason ja eräiden erityistason palveluiden valinnanvapaus yhtiöittämisvelvollisuuden ja markkinamekanismien kautta on ristiriidassa sote- ja maakuntauudistukselle alun perin asetettujen tavoitteiden kanssa, jotka koskevat yhdenvertaisuutta, hyvinvointierojen kaventamista, palveluiden integraatiota ja kustannusten hillintää. On tarkemmin arvioitava, onko ehdotetulla mallilla aidosti

saavutettavissa kokonaistaloudelliset hyödyt ja kansantaloudellisen tasapainon tavoitteet.

Hajautuneen palvelutuotannon tavoitteellinen johtaminen edellyttää niin kannustekeinovalikoimaa kuin ajantasaista tietotuotantoa ja tietojärjestelmien integraatiota, joiden toteutuminen on toteutumassa huomattavan jälkijättöisesti. Kansalaisen omat tiedot tulee suojata esim. Kanta-arkiston kautta siten, etteivät ne ole sidoksissa palveluntuottajaan. Tällöin myös tiedolla ohjaus ja tiedolla johtaminen ovat mahdollista.

Tietojärjestelmien uudistamisessa tarvitaan valtakunnallista ohjausta, avoimia rajapintoja tiedon integraatioon ja mahdollisuuksien tarjoamista asiakaslähtöisten toimintamallien toteuttamiseen.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Hollolan kunta yhtyy Suomen Kuntaliiton kannanottoihin pykäläkohtaisista muutoksista:

15 § Suoran valinnan palvelut. 2momentin 1 c-kohdan termi yleislääkäritasoinen sairauksien tutkimus ja hoito kaipaa selkiyttämistä niin asiakkaiden kuin asiantuntijoidenkin näkökulmasta: mihin menet jos on kyse harvinaisesta, mutta yleislääkäritasoisesta sairaudesta.

Käsitettä kotiin annettavat palvelut on selkiytettävä: onko suoran valinnan palvelun tuottajalla velvollisuus tuottaa kotiin annettavia palveluja ja koskeeko velvollisuus myös tehostetussa palveluasumisessa asuvia.

17 § 1 mom. Maksusetelisäännös: suoran valinnan palvelun tuottajan on annettava asiakkaalle maksuseteli esitetään muutettavaksi muotoon voi antaa maksusetelin.

Asiakassetelin kannustinperusteinen korvaus on epäselvä ja kaipaa tarkennusta. Mitä tarkoittaa:

"Kannustinperusteisen korvauksen mittareiden ja perusteiden on oltava lainsäädäntöön ja vakiintuneeseen käytäntöön perustuvaa palvelun tasoa korkeampia."

19 § Perustason toimipisteen valinta ja 20 § Erityistason toimipisteen valinta. Pykälää tulisi selkiyttää: liikelaitoksen ja perustason liikelaitoksen raja on epäselvä. 20 §:n termi erityistason toimipiste tulisi määritellä, samoin perustason liikelaitoksen vs. suoran valinnan palvelut.

Lakiluonnoksen 21 §:ssä säädettäisiin maakunnalle velvoite käyttää asiakasseteliä riittävässä määrin sen varmistamiseksi, että muissa kuin suoran valinnan palveluissa toteutuu asiakkaan valinnanvapaus.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että vähimmäistasona on, että viisitoista prosenttia (15 %) näiden palveluiden kokonaiskuluista olisi asiakassetelin piirissä. Kiinteä vähimmäistason määrittely on perusteetonta eikä se sovi maakuntien erilaisiin olosuhteisiin. Kuntaliitto esittää sen poistamista

22 § ja 24 §: Henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelin velvoittavuus on epäselvä. Esimerkiksi tilanteessa, jossa maakunta on päättänyt ottaa käyttöön tehostetussa palveluasumisessa asiakassetelin, asiakkaalle on tarjottava asiakasseteliä 22§ 2 momentin perusteella. Todennäköisesti asiakas olisi kuitenkin oikeutettu myös henkilökohtaiseen budjettiin 26 § 1 momentin perusteellaHenkilökohtaisen budjetin perusteluissa sivulla 21 todetaan, että asiakkaan ja palveluntuottajan välille ei syntyisi sopimusta eivätkä asiakkaat olisi palveluja käyttäessään kuluttajan asemassa. Kohtaa olisi syytä selkiyttää, sillä palvelutapahtumassa syntyy väistämättä jonkinlainen sopimus asiakkaan ja palvelun tuottajan välille.

Joko 15 tai 40 §:stä tulisi selkeästi käydä ilmi, että maakunnan liikelaitos voisi tietyin edellytyksin tuottaa samoja perustasoisia palveluja, jotka kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin. Säännöksen tiukka tulkinta johtaisi kohtuuttomiin tilanteisiin: esimerkiksi vaikean diabeteksen erikoissairaanhoidotasoinen hoito täytyisi voida hoitaa liikelaitoksessa, vaikka asiakas saman tai eri taudin vuoksi tarvitsisi suoran valinnan palveluihin kuuluvia perustasoisia suoran valinnan palveluja. Mikäli tämä ei olisi mahdollista, potilaan hoidon kokonaisuus pirstoutuisi epätarkoituksenmukaisella tavalla, aiheuttaisi haittaa potilaalle ja kasvattaisi kokonaiskustannuksia

47 §:ssä Palvelun tuottajan vastuu palvelusta jää epäselväksi, mikä taho on vastuussa hoitokomplikaatioiden tai vastaavien korjaamisen kustannuksista silloin, kun palvelu toteutetaan sote-keskuksen antamalla maksusetelillä: maksusetelipalveluntuottaja vai se yhtiö, jonka lukuun toimitaan.

51 § 5 momentin mukaan maakunta voi määritellä erikseen erityisiä ryhmäkohtaisia kiinteitä korvauksia, jotka perustuvat kansallisiin tarvetekijöihin. Pykälästä tai perusteluista ei selviä, mitä lainsäätäjää tarkoittaa kansallisilla tarvetekijöillä. Rajausta tulisi poistaa ja jättää maakunnan harkintaan, mitkä ovat ne asiakasryhmät, joille maksetaan erityiset kiinteät korvaukset. Momentti on osin ristiriitainen 51.3 § kanssa, jossa säädetään, että on noudatettava kansallisia kriteereitä ja 5 momentissa sanotaan, että voi poiketa.

Myös asiakkaan opiskelu-status olisi hyvä olla eräs kapitaatorahoituksen elementti. Erityisesti listautuneesta YTHS opiskelijasta maksettavan tuottajarahoituksen suoran valinnan tuottajalle tulisi olla alhaisempi. Koululaisten ja opiskelijoiden osalta suun terveydenhuollon kapitaatio voisi olla huomattavan alhainen, koska he käyttävät koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja.

61 § Kansaneläkelaitoksen tehtävät korvausten maksatuksessa ja 66 § Valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut. Tämä kokonaisuus edellyttää merkittävää jatkovalmistelua ja toteutusvaihtoehtojen sekä eri toimijoiden vastuun tarkentamista. Tässä tulee huomioida myös nykyisten laajassa käytössä olevien palvelusetelien- ja ostopalvelutietojärjestelmien mahdollisuudet erityisesti asiakaseteliin ja henkilökohtaisen budjetin toteutuksissa. Olemassa olevat palvelusetelitietojärjestelmät mahdollistavat nopean siirtymäpolun asiakaseteliin ja henkilökohtaisen budjetin edellyttämässä toiminnallisuuksissa. Tämän johdosta Kelan roolia maksatukseen liittyen (61§) ehdotetaan tarkennettavan siten, että se koskisi alkuvaiheessa ainoastaan suoran valinnan palveluita.

Valinnanvapauden 66 § mukaisten tiedonhallintapalveluiden kansallinen toteutus ehdotetaan rajattavaksi koskemaan ainoastaan mom. 1-2 mukaista asiakkaan valinnan toteuttavaa palvelua sekä valinnanvapauden tietopalvelua. Muut tehtävät olisi tarkoituksenmukaista jättää maakuntien vastuulle, jotka voivat hyödyntää niiden toteuttamisessa nykyisin käytössä olevia tietojärjestelmiä. Täysin uusien kansallisten tiedonhallintapalveluiden luominen ja käyttöönotto ei ole toimeenpanon edellyttämällä aikataululla perusteltua eikä edes mahdollista. 16 Voimaantulo, 71 §:n mukaan valinnanvapauslain tullessa voimaan kumotaan laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä. Palveluseteli on laajasti käytössä varhaiskasvatuksessa. Pykälästä ei käy ilmi, onko tarkoitus lopettaa palvelusetelin käyttö myös varhaiskasvatuksen osalta.

Siirtymäsäännökset, 72 § on epäselvä. Suoran valinnan palvelujen tuottamista siirtymäaikana täytyy selventää. Alkaako suoran valinnan valinnanvapaus heti 1.1.2019 ja voiko maakunta toimia suoran valinnan tuottajana liikelaitosmuodossa lain siirtymäaikana vuosina 2019 ja 2020.

Kuntaliitto ehdottaa valmisteltavaksi erillistä kokeilulakia valinnanvapauden asteittaisen lisäämisen tueksi. Lainsäädännössä voitaisiin asettaa tavoitteita valinnanvapauden lisäämiselle. Lisäksi Kuntaliitto esittää, että palveluseteliä koskeva lainsäädäntö pidetään voimassa ja palvelusetelikäytäntöjä kehitetään. Saatujen kokemusten jälkeen voidaan arvioida pysyvän lainsäädännön tarvetta.

Jatkovalmistelussa on lisäksi syytä selvittää, onko tarkoituksenmukaista, että äitiys- ja lastenneuvolatoiminta kuuluu esityksessä suoran valinnan palveluihin.